

чітких юридичних визначень та гарантій. Для усунення цих недоліків необхідна дійова правова база та системний підхід до удосконалення механізму регулювання, управління та контролю за адміністративно-правовими відносинами в процесі використання та охорони надр.

Бібліографічні посилання:

1. Гірничий закон України від 6 жовтня 1999 року N 1127-XIV // Відомості Верховної Ради України, 1999. — N 50. — ст.433

2. Гудков С.В. Правовое обеспечение государственного регулирования недропользования : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Гудков Сергей Викторович. — Москва, 2005 — 234 с.

3. Макаренко О.Ю. Юридичне визначення надр // [Електронний ресурс] — Режим доступу : nadra.kiev.ua/node/5

4. Модельный кодекс о недрах и недропользовании для государств-участников СНГ: Постановление N 20-8 от 7 декабря 2002 года. — Принят на двадцатом пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ

5. Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 р. N 827 // [Електронний ресурс] Режим доступу: — <http://zakon.rada.gov.ua>

6. Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2000 р. N 1698 // [Електронний ресурс] Режим доступу: — <http://zakon.rada.gov.ua>

7. Про заходи щодо забезпечення додержання законодавства у сфері надрокористування: Указ Президента України від 05.07.2004 № 741/2004// [Електронний ресурс] Режим доступу: — <http://zakon.rada.gov.ua>

8. Про надра: Кодекс України від 27 липня 1994 року N 132/94-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 36, ст.340

9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 червня 2003 року Про невідкладні заходи щодо підвищення ефективності надрокористування в Україні: Указ Президента України від 6 червня 2003 року N 485/2003 // [Електронний ресурс] Режим доступу: — <http://zakon.rada.gov.ua>

10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення ч. 3 ст. 21 КЗпП України від 9 липня 1998 р. № 12-рп/98

Т.С. Мазепа, І.В. Мілаш

(Харківський державний університет харчування та торгівлі)

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК ВИМОГА КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Модернізація вітчизняної системи освіти в сучасних умовах є досить трудомістким процесом, покликаним вирішити питання «чому учити»? , «як вчити»? і «які критерії оцінки якості освіти»? в контексті компетентнісного підходу. Інноваційні освітні програми вищих навчальних закладів припускають не просто отримання студентами певного обсягу знань і умінь – основною метою процесу навчання стає ефективно

практичне використання отриманих знань і умінь в професійній діяльності. Такий підхід є відповіддю на об'єктивні вимоги сучасної «економіки знань», для якої більш значними й ефективними є узагальнені, засновані на отриманих знаннях уміння працювати, вирішувати професійні проблеми, мати необхідний запас знань для спілкування, бути підготовленими до ефективного володіння інформаційними технологіями та ін.

Аналіз останніх досліджень. Протягом останніх років в Україні реалізуються міжнародні програми, проекти з реформування, трансформації, формування пріоритетних напрямів розвитку освіти. Вийшли в світ праці, в яких розпочата робота з вивчення механізмів, засобів втілення державної освітньої політики. Над розробкою цієї теми працюють В. Андрущенко, Б. Вульфсон, А.Гук, О. Дем'янчук, М. Михальченко, Г. Сафаргалієв та ін.

Цілі публікації. Розкриття ролі міждисциплінарних зв'язків як вимоги компетентнісного підходу сучасної парадигми вищої освіти в системі запровадження інноваційних підходів до управління підготовкою кадрів в умовах адаптації до ринкових умов.

Основна частина. Компетентнісний підхід припускає готовність і прагнення людини застосовувати свої знання, уміння й особові якості в певній сфері професійної діяльності. Наприклад, справжній професіоналізм у сфері економіки проявляється в системності мислення, умінні аналізувати ситуацію, планувати, формувати стратегію і тактику діяльності, в навичках комунікації, ведення переговорів, роботи із контрагентами, володіння Інтернет-технологіями, проведення спеціальних заходів, розробки обґрунтованих рішень і оцінки їх наслідків. Сформовані професійні й особові якості фахівця в економічній сфері діяльності припускають і розвиток здатності використати знання, уміння і практичні навички в складних, непередбачуваних ситуаціях.

Останнє набуває особливої актуальності за сучасних умов, що пов'язані з необхідністю раннього попередження конфліктних і кризових ситуацій, мінімізацією ризиків. Так, критерієм ефективності отримуваних у ВНЗ знань є якість економічної діяльності тих, що навчаються. Передбачається, що вже в період навчання і проходження практик студенти повинні володіти навичками проведення економічних досліджень. Крім того, рівень теоретичних знань студентів старших курсів повинен бути достатнім для здійснення наукового аналізу отриманих у ході досліджень даних, а також для підготовки матеріалів для аналітичних звітів, оцінок, висновків і т.д.

Очевидно, що компетентнісний підхід має чітку спрямованість на вирішення стратегічно важливої проблеми вищої школи – підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Інакше кажучи, наголос робиться не лише на параметри, що задаються «на вході» (зокрема, зміст навчальних планів, якість їх реалізації в навчально-освітній діяльності, обсяг навантаження, процес викладання, бібліотечні фонди, забезпеченість студентів місцями практик і т.д.), але передусім – на очікувані результати, які необхідно отримати на «виході», тобто на якість знань і умінь студентів, які ефективно використовуються в практичній діяльності й оцінюються роботодавцем.

Компетентнісний підхід – це важлива ланка зв'язку між освітнім процесом і інтересами роботодавців. Вже зараз у вимогах провідних компаній і державних установ до персоналу виразно простежується тенденція говорити на мові компетенцій, що проявилось в розробці і впровадженні так званих «профілів (або моделей) компетенцій», що описують вимоги до окремих категорій співробітників.

Разом із тим, оволодіння загальнокультурними і професійними компетенціями – дуже складний процес, що припускає істотні зміни в роботі із студентами. Якість вирішення даного завдання знаходиться в прямій залежності від того, наскільки професійно з боку викладачів здійснюватиметься навчально-освітній і виховний процес, наскільки раціонально буде організована наукова діяльність і практика студентів.

Розглянемо, наприклад, комплекс вимог, що групуються навколо трьох найважливіших показників якості освоєння освітніх програм підготовки фахівців з економіки. До цих показників відносяться:

- певний набір компетенцій, тобто знань, умінь і особових якостей, необхідних для успішної професійної діяльності;
- системність мислення, сформованість лідерських якостей, креативності і здатності до аналізу наявної інформації;
- комунікабельність і вміння працювати в команді.

При аналізі цих показників стають очевидними глибокий зв'язок і взаємозалежність між ними. Проте її практичне здійснення в підготовці фахівців з економіки припускає істотні зміни в роботі із студентами. І проблема в даному випадку полягає в чіткому розумінні сутності і критеріїв ефективності кожного з наведених вище показників.

Відомо, що фонди оціночних засобів і критерії оцінки якості освіти в сфері економіки і підприємництва мають істотні відмінності як за змістом контрольних завдань, так і за формами їх практичної реалізації. І тут постає проблема розробки загальнонаукових, методологічних і інструментальних підстав системного забезпечення компетентнісного підходу, виходячи з можливостей університету і потреб ринку у фахівців з економіки.

Що стосується системності мислення, ділових якостей, креативності і здатності до аналітичної діяльності, то тут виникає маса проблем, пов'язаних з необхідністю впорядкування, систематизації і відбору найбільш ефективних форм організації і здійснення навчального процесу при максимальному зближенні наукової, практичної і освітньої діяльності.

Найважливішою умовою здійснення міждисциплінарних зв'язків є вимога, щоб кожен викладач мав чітке уявлення про те, що може дати його предмет студентам певної спеціальності. Наприклад, якщо студентам економічного факультету викладається історія України й історія української культури, то викладачеві важливо підкреслити, що саме в образах культури тієї чи іншої епохи було б корисним для економічних спеціальностей, які елементи й соціальні механізми трансляції соціокультурного досвіду, що знайшли відображення в пам'ятниках культури, актуальні для цих спеціальностей і т.д.

Найбільша продуктивність з максимальним виходом в міждисциплінарний простір простежується в циклі професійної та практичної підготовки, коли практично всі аспекти професійної діяльності у сфері економіки взаємодіють з видами, формами, моделями, технологіями циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки. Як показує практика, оволодіння категоріальним апаратом сфери економіки, прийомами діловодства, складання ділової документації, ведення переговорів, роботи з текстами виявляється більш результативним у тому разі, коли відбувається паралельно з процесом вивчення іноземної мови. Якісно більш високий рівень розуміння професійних, контекстуальних і історико-культурних проблем економіки досягається у тому випадку, коли актуальні професійні аспекти діяльності вплітаються в канву культури і політики України і країни мови, що вивчається. Тому цикл гуманітарної підготовки спеціальностей економічного факультету постійно поповнюється політичною термінологією, поняттями з області логіки, етики та естетики, психології та педагогіки, історії культури.

Реальна практика міждисциплінарних зв'язків спрямована і на збагачення інтелектуального потенціалу студентів, що особливо актуально в нинішніх умовах, коли рівень загальнокультурної підготовленості студентів з кожним роком повинен зростати. Саме ця особливість сучасного покоління студентів примушує шукати нові методи і форми роботи з ними, а міждисциплінарні зв'язки можуть бути використані з метою підвищення інтелектуального і духовно-морального потенціалу молоді, її уміння самостійно працювати з джерелами, довідковою літературою, аналізувати ситуації і здійснювати розрахунки, екстраполюючи знання, отримані в одній сфері діяльності, на іншу. Це, у свою чергу, формує культуру і системність мислення і мови студентів, сприяє подоланню правового нігілізму, оволодінню навичками ділового спілкування, розширенню кругозору молодих людей. У міждисциплінарних зв'язках реалізується діалектична взаємодія загальнокультурної і професійної підготовки студентів, посилюючи і конкретизуючи можливості компетентнісного підходу в реальній практиці підготовки кадрів.

Обов'язковим напрямом освітніх програм підготовки фахівців з економіки з урахуванням компетентнісного підходу є проектна підготовка студентів, здійснювана при тісній взаємодії з викладачами і практикуючими фахівцями у відповідних областях при виконанні курсових робіт. Цей напрям розкриває широкі можливості «проби сил» студентів, виходу їх в сферу безпосередньої практичної діяльності, використання переваг наукових досягнень і застосування інноваційних технологій. По теоретичній частині курсової роботи ми можемо робити висновки про якість знань студента, отриманих в процесі навчання. А по використовуваних прийомах і методах обробки економічної інформації можна судити про рівень розуміння студентом суті проблеми, про економічну обґрунтованість даної роботи. У пропонованих темах курсових робіт і виборі засобів розкриття обраної теми розкривається рівень знань і когнітивних потреб студента, міра його готовності до переходу з позиції учня в позицію самостійного в професійній діяльності фахівця. Очевидно, що ефективність цього переходу забезпечується усім комплексом інноваційного

освітнього процесу, що припускає і освоєння потужної теоретичної бази, яку утворює система міждисциплінарних зв'язків, і володіння культурними і професійними компетенціями, і практичну, а також соціальну спрямованість професійної підготовки студента економічного профілю.

Показником результативності навчально-освітнього процесу є сформованість навичок ухвалення обґрунтованих рішень в економічній діяльності, що найвиразніше проявляється під час проходження практик.

Очевидно, що використання компетентнісного підходу в організації і проведенні тренінгів і практик за всіма економічними спеціальностями – процес, що вимагає розробки програми міждисциплінарних зв'язків, в якій конкретизовано, що саме на кожному курсі повинен знати і уміти студент за результатами вивчення дисциплін, що відповідають навчальному плану.

Висновки. Зарубіжний досвід організації багаторівневої підготовки фахівців із економіки, безумовно, є актуальним для розвитку вітчизняної системи освіти. Але очевидно й інше: інтенсивний пошук нової моделі освіти повинен зберегти систему української освіти, яка формувалася як єдиний державний комплекс, працюючий за програмами і навчально-освітніми стандартами, що ввібрав у себе досвід вітчизняної і міжнародної практики освітньої діяльності. Введення системи освіти «ринкового» типу, що забезпечує спектр освітніх послуг, затребуваних конкретними умовами сучасного етапу цивілізаційного розвитку суспільства, повинне будуватися за принципом максимально повного обліку позитивного досвіду світової практики у сфері економіки, зберігаючи при цьому українську історико-культурну традицію, у тому числі в області освітньої і виховної діяльності.

Т.П. Медведовська
(*Національний гірничий університет*)

ШЛЯХИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Однією з актуальних проблем сьогодення залишаються забезпечення й оцінювання якості вищої освіти, визначення показників якості професійної підготовки фахівця у ВНЗ. Сьогодні стан системи вищої освіти характеризується тим, що деякі аспекти проблеми оцінювання якості професійної підготовки фахівця, створення вищим навчальним закладом власної системи оцінювання недостатньо вирішені. Це пояснюється стрімким зростанням вимог до сучасного фахівця, серед яких перше місце посідає здатність до самонавчання і неперервного виробництва знань. Тому, на нашу думку, потребують дослідження наступні проблеми: порівняння різноманітних підходів до оцінювання якості вищого навчального закладу; створення системи якості вищої освіти; уточнення суті поняття «якість